

сім'ями, де відпрацьовувалися навички створення теорії розуму іншого та навички взаємодії [2].

Висновки. Можна було б уникнути такої великої психічних кількості розладів у воїнів, якщо б було застосовано превентивні психологічні заходи. Для швидшої терапії посттравматичних розладів і розвитку самоусвідомлення варто застосовувати нейрообруч, що полегшить контроль оволодіння клієнтами навичків регуляції власних емоцій та почуттів. Як показав досвід, для позбавлення адикцій, які мають «самолікувальний характер», необхідно долучати до бригади терапевта та нарколога.

Література

1. Лурия А.Р. Основы нейропсихологии. Учеб. Пособие для студ. Высш. Учеб. Заведений.— М.: Издательский центр «Академия», 2003. — 384 с.
2. Максименко С.Д. Основы генетичної психології. — К.: НПЦ Перспектива, 1998. — 220 с.
3. Davidson R.J., Begley S. The Emotional Life of Your Brain: How Its Unique Patterns Affect the Way You Think, Feel, and Live – and How You Can Change Them. – New York: Hudson Street Press, 2012. – 304 p.
4. Goldberg E. The Executive Brain: Frontal Lobes and the Civilized Mind / E. Goldberg / – New York: OxfordUniversityPress, 2002. – 272 p.
5. Hanson R., Mendius R. Buddha's Brain: The Practical Neuroscience of Happiness, Love, and Wisdom. – Oacland: New Harbinger Publications, Inc., 2009. – 240 p.
6. Penman D., Burch V. Mindfulness for Health: A Practical Guide to Relieving Pain, Reducing Stress and Restoring Wellbeing. – London: Little, Brown Book Group, 2013. – 288 p.
7. Striedter G.F. Neurobiology: A Functional Approach. – New York: Oxford University Press, 2016. – 599 p.

Тріфаніна Л.С.

аспірант кафедри соціальної педагогіки

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ У ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ

Кардинальні політичні, соціальні й економічні перетворення потребують нового переосмислення виховання підростаючого покоління. Життя вимагає розглядати його під кутом розвитку гуманізації та гуманітаризації. Сьогодні стає важливим і необхідним у вихованні підростаючого покоління формування

інформаційної культури, оскільки сучасне суспільство, з його величезними різноманітними інформаційними потоками висуває певні вимоги перед молоддю щодо знань, умінь та навичок, які б дозволяли вільно орієнтуватися та комфортно перебувати в ньому.

Виховання як процес слід розглядати з філософської та психолого-педагогічної позиції. Це цілеспрямоване формування в особистості певного ставлення до людей і навколишньої дійсності. Причому формування розглядається не як зовнішній тиск на особистість, а стимулювання її внутрішньої потреби до мислення, дій, духовних потреб. Виховання має здійснюватися на гуманістичній основі [7, с. 3].

Фундаментальним завданням виховання є соціалізація, соціальна адаптація підростаючого покоління, тобто поступове включення дитини в систему суспільних і творчих відносин [7, с. 4].

Усі аспекти виховного процесу охоплені узагальненою системою вимог, які регламентують підходи, принципи діяльності в різноманітних педагогічних ситуаціях. Таку систему вимог втілюють у собі принципи виховання.

Поняття «принцип» (від лат. «prīncipium» – основа, першопочаток) – керівна ідея, основні вимоги до діяльності і поведінки, які впливають зі встановлених наукою закономірностей [1, с. 35].

Принцип – це основа, на яку треба спиратися і якою необхідно керуватися [4, с. 107].

Принцип виховання – (від лат. prīncipium – основа, начало) – керівне твердження, яке відображає загальні закономірності процесу виховання і визначає вимоги до змісту, методів і форм його організації [8, с. 576].

Основна суспільна вимога, яка висувається до майбутнього підростаючого покоління у контексті сучасної культури, – оволодіти певною сумою знань, умінь та навичок, необхідних для входження в життя суспільства. Ця вимога, поєднуючись із загальною культурною традицією ставлення до освіти, робить проблему уміння і навчальних досягнень дуже важливою [2, с. 78].

Отже, ми можемо зробити висновок, що розвиток молоді, їх соціалізація в інформаційному суспільстві потребує відповідної стратегії виховання, впливу з боку педагогів, цілеспрямованої діяльності з формування системи специфічних якостей особистості, необхідних в умовах інформатизації.

Так, інформаційна культура є одним із найголовніших факторів формування гармонійно розвиненої особистості. Високий рівень інформаційної культури учнів є передумовою двох найголовніших умінь – вміння адекватно формалізувати знання, які вони мають, і вміння адекватно їх інтерпретувати. Інформаційна культура включає у себе вміння підтримувати належну рівновагу між формалізованими та неформалізованими складовими знань людства. Саме таке почуття міри є одним із найголовніших чинників цілісності особистості і свідченням сформованості основ інформаційної культури [5, с. 61].

Сьогодні об'єм поняття «інформаційна культура» трактується по-різному в силу наявності ряду методологічних підходів. Ми вважали за доцільне надати визначення таких вчених, як: Н. Зінов'єва, Є. Медведєва, І. Хангельдієва.

Головним у формуванні інформаційної культури особистості Н. Зінов'єва вважає «процес гармонізації внутрішнього світу людини під час опанування всього обсягу соціально-значущої інформації» [3, с. 96].

За Є. Медведєвою інформаційну культуру визначають як «рівень інформаційної підготовки, який дозволяє людині не тільки вільно орієнтуватися в потрібному інформаційному середовищі, а й брати участь у його формуванні та перетворенні, сприяти інформаційним контактам» [6, с. 48].

У розумінні І. Хангельдієвої «інформаційна культура – якісна характеристика життєдіяльності людини передусім у сфері отримання, передачі, зберігання і використання інформаційних даних, де пріоритетними є загальнолюдські цінності» [9, с.1].

У сучасному суспільстві формувати інформаційну культуру у підростаючого покоління можна за умови створення інформаційного навчального середовища у загальноосвітньому навчальному закладі. Таке середовище забезпечує формування відповідного рівня інформаційної культури.

Перед системою загальної середньої освіти має бути поставлено завдання – забезпечити такий навчально-виховний процес, який би створював умови для формування інформаційної культури учнів.

На нашу думку, щоб успішно сформувати у майбутнього підростаючого покоління в загальноосвітньому навчальному закладі основи інформаційної культури, необхідно створити навколо них певне інформаційне середовище, що має базуватися на таких принципах:

1. Принцип системного використання нових інформаційно-комунікативних технологій в навчально-виховному процесі. Полягає в поступовому застосуванні інформаційно-комунікативних технологій у навчально-виховному процесі, при цьому щоразу ускладнюючи їх рівень використання.

2. Принцип міжпредметних зв'язків у вихованні інформаційних знань, умінь та навичок. Забезпечує постійне використання своїх набутих знань, умінь та навичок, намагаючись їх пов'язати з іншими шкільними предметами, щоб вони слугували як додатковими та лише поглиблювались.

3. Принцип правомірного використання засобів, методів та шляхів у процесі формування інформаційної культури. Має на меті розроблення і впровадження педагогом засобів, методів та шляхів, які мають підпорядковуватися законодавчій базі України.

4. Принцип популяризації бібліотечно-бібліографічних та інформаційних знань. Означає, що педагогові потрібно пропагувати дані знання у вигляді реклами, роблячи їх необхідними, цікавими, популярними, сучасними, без яких вже не можна уявити нашого життя в сучасному суспільстві.

5. Принцип гуманізації виховного процесу інформаційної культури. Вимагає від педагога, щоб формування інформаційної культури підростаючого покоління базувалося на засадах альтруїзму, емпатії, людяності, доброзичливості, де на першому місці має завжди бути молода особа, як найвища цінність у нашому житті.

6. Принцип організації алгоритму дій у забезпеченні інформаційної культури у молодшому підлітковому віці. Передбачає попередньої розробки педагогом методів, прийомів, способів та засобів, якими він має користуватися в подальшому при формуванні інформаційної культури молодших підлітків, при цьому враховуючи їх вікові особливості.

7. Принцип доступності у забезпеченні і використанні інформаційних технологій. Висуває перед педагогом потребу у наданні однакових єдиних можливостей усім учням даного віку щодо використання інформаційних технологій.

Таким чином, ефективність формування інформаційної культури підростаючого покоління залежить від реалізації принципів, а саме: принцип системного використання нових інформаційно-комунікативних технологій; принцип міжпредметних зв'язків; принцип правомірного використання засобів, методів та шляхів; принцип популяризації; принцип гуманізації; принцип організації; принцип доступності.

Література

1. Галузяк В. М. Педагогіка: навч. посіб. / В. М. Галузяк, М. І. Сметанський, В. І. Шахов. – Вінниця: РВВ ВАТ «Віноблдрукарня», 2001. – 200 с.
2. Забродський М. М. Вікова психологія: посіб. / М. М. Забродський. – К.: Академія, 2002. – 103 с.
3. Зиновьева Н. Б. Информационная культура личности: учеб. пос. / Н. Б. Зиновьева. – Краснодар: КГАК, 1996. – 136 с.
4. Курлянд З. Н. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова. – К.: Знання, 2005. – 399 с.
5. Малишевський О. В. Пропедевтика інформаційної культури учнів основної школи / О. В. Малишевський. – Умань: Жовтий О. О., 2009. – 236 с.
6. Медведева Е. А. Основы информационной культуры / Е. А. Медведева // Социс. – 1994. – № 11. – С. 59.
7. Оржеховська В. М. Класний керівник у сучасній школі: метод. посіб. / В. М. Оржеховська, О. І. Пилипенко. – К.: Інститут змісту та методів навчання, 1996. – 156 с.
8. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / М. М. Фіцула. – К.: Академія, 2005. – 582 с.

9. Хангельдиева И. Г. О понятии «информационная культура»: тез. докл. междун. науч. конф. / И. Г. Хангельдиева // Информационная культура личности: прошлое, настоящее, будущее. – Краснодар, 1993. – С. 6.

Ушакова Т.Ю.

*аспірант кафедри загальної та диференціальної психології
Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського*

РОЛЬ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Життя сучасної людини – нескінчений вир подій, постійних змін та нових викликів. Швидкий темп суспільних перетворень підвищує загальну напругу, в котрій живе сучасна людина, та ставить нові вимоги до її розвитку. Важливими якостями стають: цілеспрямованість, відповідальність, активність тощо. При цьому відповідальність не зводиться до виконання обов'язків, а більшою мірою стосується активності та усвідомлення вчинків індивідом.

Розвиток відповідальності є важливим не тільки для плідного життя людини, але й має першочергове значення для процвітання суспільства. На жаль і до сьогодні значною проблемою є уникнення та перекладання відповідальності, а експерименти стосовно дифузії відповідальності не втратили своєї актуальності й дотепер. Дослідження проведені Джоном Дарлі та Бобом Латане показали, що зростання кількості людей в групі, призводить до того, що людина відчуває меншу індивідуальну відповідальність. Звичайно, у рамках цього повідомлення ми не будемо переповідати весь проведений експеримент, проте зауважимо важливі особливості отриманих результатів. Коли досліджувані вважали, що поруч є інші учасники, їм легше було подумати, що хтось інший має прийти на допомогу та вирішити проблему. При цьому вони відчували занепокоєння та емоційно переживали цю ситуацію, але боялись, що зазнають осміяння чи критики через можливу несумісну поведінку (допомога не потрібна, а з мене сміятимуться, чого ж я повівся так по-дурному) [2, с. 216-217]. Саме збільшення чисельності свідків дає можливість зменшити свій тягар провини, уникнути осуду чи стерпіти негативні наслідки та призводить до дифузії відповідальності [1; 2].

Хоча від часу тих досліджень минуло багато років і вони проводились не у нашій державі феномен дифузії відповідальності досі присутній у поведінці багатьох людей. Підтвердженням цього є те, що останнім часом в засобах масової інформації все частіше чути про трагічні події, що мали свідків, котрі не відреагували і не зарадили чужому нещастю. Нерідко проходячи повз і